

Hazırlayan	Kontrol eden	Onaylayan
Enfeksiyon Kontrol Komitesi Başkanı	Kalite Yönetim Direktörü	Başhekim

1. AMAÇ

Hastanedeki tüm birimlerde sterilizasyon ve dezenfeksiyon uygulamaları için yöntemlerin ve dezenfektan kullanım ilkelerinin belirlenmesi.

2. KAPSAM

Hastane içinde tüm sterilizasyon ve dezenfeksiyon kurallarını kapsar.

3. KISALTMALAR

Herhangi bir kısaltma yoktur.

4. TANIMLAR

- Sterilizasyon:** Bir materyalin içerdiği tüm canlı mikroorganizma formlarının sporlar da dahil ortadan kaldırılması işlemidir.
- Dezenfeksiyon:** Cansız maddeler üzerinde bulunan sporlu bakteriler dışındaki mikroorganizmaların yok edilmesi işlemidir.
- Dezenfektan:** Cansız maddelerdeki patojen mikroorganizma üremelerini durdurmak veya öldürmek amacı ile kullanılan kimyasal maddelerdir.
- Dekontaminasyon:** Cansız maddelerden patojen mikroorganizmaların uzaklaştırılması işlemidir.
- Asepsi:** Steril ortam şartlarının korunması, enfeksiyon etkenlerinin steril dokulara girişinin engellenmesidir.
- Antisepsi:** Canlı dokular üzerinde veya içindeki mikroorganizmaları genellikle kimyasal maddeler kullanarak ortadan kaldırmaya yönelik uygulamardır.
- Antiseptik:** Canlı dokularda bulunan patojen mikroorganizmaların üremelerini durduran veya yok eden kimyasal maddelerdir.
- Yüksek Düzey Dezenfeksiyon:** Tüm vejetatif bakteriler, virüsler ve mantarlarla bakteri sporlarının yok edilmesi işlemidir.
- Orta Düzey Dezenfeksiyon:** Tüberküloz etkenleri, vejetatif bakteriler, mantarlar ve bazı virüslerin yok edilmesi işlemidir.
- Düşük Düzey Dezenfeksiyon:** Tüberküloz etkenleri ve zarfsız virüslere etkisiz olan, ancak bir kısım vejetatif bakterilerin yok edilmesi işlemidir.

5. SORUMLULAR

Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastane Yönetimi, Enfeksiyon Kontrol Komitesi ve tüm çalışanları kapsar.

6. FAALİYET AKIŞI

- Dezenfeksiyon: Dezenfeksiyon yönteminin seçimi, araçların enfeksiyon riski düzeylerine göre belirlenir.

Buna göre araçlar;

- Kritik
- Yarı kritik
- Kritik olmayan araçlar olarak ayrılır. Bu sınıflama Tablo 1'de tanımlanmıştır.

Tablo 1. Spaulding Sınıflaması

Sınıflama	Tanım	Sterilizasyon/Dezenfeksiyon Önerisi
Kritik Araçlar	Steril vücut bölgelerine giren vücut boşluklarına ve sıvılarına doğrudan temas eden araçlardır. Enjektör iğneleri, protezler, akapunktur iğneleri, cerrahi malzemeler, artroskop, laparoskop, bronkoskop, sistoskop, biyopsi malzemeleri bu gruptadır	Mutlaka steril olmaları gerekir.
Yarı Kritik Araçlar	Mukozaya temas eden ancak steril vücut bölgeleri ile teması olmayan malzemelerdir. Fleksibile endoskoplar, laringoskoplar, anestezi ekipmanları, endotrakeal tüpler, solunum sirkülasyon ekipmanı, nazal ve vajinal spekulumlar, nebülizör kapları, bazı oftalmik araçlar, bu gruptadır	Sterilizasyon veya yüksek düzey dezenfeksiyon gerekir.
Kritik Olmayan Malzemeler	Sağlam deri ile temas eden malzemelerdir. Steteskoplar, tansiyon aleti manşonu, Termometre, kulak spekülumu, diyalizat ile temas eden hemodiyaliz yüzeyleri, yatak çarşafı, EKG elektrotları, küvözler, sürgüler, yemek kapları,	Düşük düzey dezenfeksiyon gereklidir.

DEZENFEKSİYON TALİMATI

tekrar kullanıma mahsus diğer malzemeleri içermektedir.

- Tablo 2, 3, 4'de hastanemizde kullanılan yüksek, orta, düşük düzey dezenfektanlar ve antiseptik solüsyonlar gösterilmiştir.

Tablo 2. Hastanemizde kullanılan yüksek düzey dezenfektanlar

	Optimal pH	Avantajlar	Dezavantajlar	Temas Süresi		Kullanım Süresi
				Yüksek Düzey Dezenfeksiyon Sporsidal Etki	Sterilizasyon	
Ortofitalaldeht OPA (1,2 Benzendikarbo kSaldehit)	3-9	Gözler ve solunum yolları mukozası üzerinde ciddi iritasyon yapmaz, maruziyet sonrasında monitorizasyon gerekli değildir, rahatsız edici kokusu yoktur. Aktive edilmesi gerekli değildir.	Proteinleri griye boyamasıdır. İyi temizlenmemiş aletlerde renk değişikliğine yol açar. Temas sırasında kişisel korunma malzemeleri kullanılmalıdır. Ayrıca hastanın mukozasında veya cildinde renk değişimini önlemek için aletler çok iyi durulanmalıdır.	5- 12dk	15dk	Çözelti her gün yeni hazırlanmalıdır. Striple etkinlik kontrolü yapılmalıdır. Gözle görülür kirlenme olduğu takdirde veya striple etkinliğin bozulduğu saptanırsa, süre beklenmeden solüsyon değiştirilmelidir. OPA kullanım sonrası yürürlükteki tehlikeli kimyasal atık bertarafı ile ilgili yönetmelikler ve öneriler doğrultusunda imha edilmelidir

Tablo 3. Hastanemizde Kullanılan Orta ve Yüksek Düzey Yer Yüze Dezenfektanları

	Organik Maddelerden Etkilenme	Tüberkülosidal Etki	Avantajlar	Dezavantajlar	Kullanım
Klor tablet veya Sodyum hipoklorit (çamaşır suyu)	+	+	Hızlı etkili Geniş etki Spektrumu Ucuz, toksitesi az Yüzeyle fiske olmuş mikroorganizmaların biofilm tabakasının uzaklaştırılmasında etkilidir.	Organik maddelerden etkilenir Koroziftir Stabil değildir. Amonyak ve asitlerle toksik bileşikler oluşturur Tekstil maddelerin rengini değiştirir	Yüksek düzey dezenfeksiyon için 1000 - 10000 ppm oranında hazırlanarak kullanılır. Başka temizlik ürünleri ile karıştırılmamalıdır.
Sprey Yüze Dezenfektanları	+	+	Çabuk etkili Toksik-allerjik etkileri yok. Renksiz, uçucu. Kötü koku, leke ve atık oluşturmaz. Durulama	Sporisit değildir. Çabuk buharlaşır. Yanıcı. Kalıcı etkisi yok. Penetrasyon	Ulaşılamayan küçük yüzeylerin ve kritik olmayan araçların dezenfeksiyonunda püskürtme yoluyla

DEZENFEKSİYON TALİMATI

			ve kurutma gerektirmez Materyal uyumu iyidir. Dayanıklıdır. Diğer dezenfektanlarla (iyot, klorheksidin) uyumludur. Cilt-el antisepsisi ve temiz sert yüzeylerin dezenfek. için uygun	nu zayıf. Temiz şartlarda etkili. Uzun süreli kullanım da cildi kurutabilir. Merceklili aletlerin montaj materyalini bozabilir, lastik-plastik malzemeyi sertleştirir	kullanılır.
--	--	--	--	---	-------------

Tablo 5. Hastanemizde Kullanılan Antiseptik Solüsyonlar

Alkoller (%60-90)	hafif	+	Çabuk etkili Toksik, alerjik değil Su ve kurutma gerektirmez Diğer Dezenfektanlarla (iyot, klorheksidin) Etkili kombinasyonlar Cilt-el antisepsisi ve temiz sert yüzeylerin dezenfeksiyonu için uygun İyi sertleştirilebilir	Çabuk buharlaşır Yanıcı Kalıcı etkisi yok Penetrasyonu zayıf Temiz şartlarda etkili Uzun süreli kullanımda cildi kurutabilir. Merceklili aletlerin montaj materyalini bozabilir, lastik plastik malzeme
İyodoforlar	+	+	Hem antiseptik hem de dezenfektan Olarak kullanılabilirler. Deterjanlarla kombine etki gösterirler	Organik madde varlığından ve ısıdan etkilenirler Metallerle koroziv etki yaparlar Nadiren alerjiye neden olabilirler Cilt ve gözde irritasyonlara neden olabilirler
Klorheksidin glukonat %4	+		Ameliyat öncesinde el antisepsisi. Hastaların günlük hijyen ve yıkanmalarında ayrıca ciltteki yaraların antisepsisi ile genel amaçlı bir cilt temizleyicisi. Sulandırılmadan tatbik edilir.	Anyonik ajanlar ve sabunla geçimsizdir. Allerjenik reaksiyon görülebilir. göz kulak burun ağız mukozalarına temas ettirilmemelidir. Hipokloritli çamaşır suları, çamaşır üzerindeki Klorheksol lekelerinin koyulaşmasına sebep olabilir.

- Servislerde dezenfekte edilecek malzemeler için sodyum hipoklorid içeren solüsyon kullanılır. Temizlik ve dezenfeksiyon işlemleri temizlik planlarına göre yapılır.
- Kulak Burun Boğaz polikliniğinde alet dezenfektanının hazırlanmasından ve takibinden ilgili bölüm çalışanı kurumun tıbbi malzeme deposundan Taşınır İstek Belgesi ile temin edilir.
- Yer - yüzey dezenfektanı, alkol bazlı hızlı yüzey dezenfektanı kullanımından ilgili birimin sorumlu hemşiresinin takip ve sorumluluğundadır.
- Temizlik bölümü çalışanlarının yer - yüzey dezenfektanı kullanımından ilgili şirketin temizlik elemanı sorumludur ve kullanımının takibi birim sorumlularının takip ve sorumluluğundadır. Enfeksiyon Kontrol Hemşiresi tarafından denetlenir.
- Dezenfektan hazırlanırken ve malzeme dezenfekte edilirken Kişisel Koruyucu Ekipman Kullanım Talimatı'na uygun davranılır.
- Dezenfeksiyon öncesi malzemeler kaba ve organik kirlerinden arındırılır.
- Dezenfektan içine temiz ve kuru olarak bırakılır.
- Dezenfekte edilecek malzemeler, firmanın önerdiği sulandırma şekline ve süresine uygun olarak dezenfektan madde içinde bekletilir.
- Dezenfektan içindeki malzemenin tüm yüzeyinin önerilen süre içinde dezenfektan solüsyonla temas etmesi sağlanır.
- Dezenfektan kaplarının kapakları dezenfeksiyon işlemi süresince ve kap içinde dezenfektan bulunduğu sürece kapalı tutulur.

- Dezenfeksiyon sonrası malzeme yüksek düzeyde dezenfeksiyon dışında çeşme suyu ile durulanır ve steril spançla kurulanır. Yüksek düzeyde dezenfeksiyonda steril distile su ile durulanır ve steril spançla kurulanır.
- Mikroorganizmaların üreme riskinin artmasından ve dezenfektanın etkinliğinin azalmasından dolayı, sulandırılmış dezenfektanlar uzun süre bekletilmez.
- Cilde ve göze teması durumunda ilgili kimyasal ajanın Kimyasal Madde Güvenliği Prosedürü'ne uygun davranılır.
- Dezenfeksiyon işleminden sonra eldivenler ve kullanılan malzemeler Atık Yönetimi Prosedürü'ne uygun olarak atılır.
- İşlem başlamadan önce, işlem sırasında ve bitiminde El Yıkama ve El Dezenfektanı Kullanım Talimatı ve Kişisel Koruyucu Ekipman Kullanım Talimatı'na uygun olarak yıkanır.
- Dirençli mikroorganizmaların gelişmesine neden olabileceğinden dezenfektanlar rutin temizlik malzemesi olarak kullanılmaz.
- Cilt ve gözlere toksik etkisinden dolayı, solüsyonların kapakları kapalı tutulur. Kimyasal Madde Güvenliği Prosedürüne uygun olarak hareket edilir.
- Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesinde özel bölümlerinde yapılan temizlik ve dezenfeksiyon işlemleri özel bölümlerin temizliği kuralları (Bkz. Genel Hastane Temizlik Talimatı) uygulanır.
- Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesinde ve Polikliniklerinde enfeksiyöz sıvıların dökülmesi veya sıçramaları durumunda Kesici Delici Alet Yaralanmaları ve Kan Yolu İle Bulaşan Enfeksiyonlardan Korunma Talimatı'na göre yapılır.
- Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesinde ve Polikliniklerinde Genel Hastane Temizlik Talimatı'na uygun olarak temizlik yapılır.
- Temizlik ve dezenfeksiyon için kullanılan tüm solüsyonlar etiket yapıştırılarak takip edilir.
- Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesinde temizlik ve dezenfeksiyon uygulanan tüm malzemeler temizlik planlarına uygun olarak temizlenir.
- Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesinde yapılan temizlik ve dezenfeksiyon işlemleri bölümlere özel oluşturulmuş temizlik planlarına ve Dezenfeksiyon Talimatı'na göre yapılır.
- Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesinde kullanılan aspiratörlerin temizliği (bkz Genel Hastane Temizlik Talimatı) uygun olarak yapılır.
- Pediatri, laboratuvar ve polikliniklerde kullanılan oyuncakların temizliği ve dezenfeksiyonu (bkz Genel Hastane Temizlik Talimatı) uygun olarak yapılır.
- Başhemşirelik kontrolünde olan çamaşırhane hizmetlerinde, tekstil ürünlerinin toplanması, enfekte ve kirli çamaşır olarak ayrılması ve çamaşırhaneye transferi uygun olarak yapılır. Enfekte çamaşırlar enfekte etiketi yapıştırılarak paketlenir ve çamaşırhaneye gönderilir.
- **Dezenfektan Kullanımında Dikkat Edilecek Hususlar:**
 - Saf dezenfektanlar kullanmadan önce önerilen oranlarda sulandırılmalıdır.
 - Dezenfekte edilecek malzemelerin ayrılabilir bütünlükte parçaları ayrılmalıdır.
 - Aletler dezenfektan solüsyonuna atılmadan önce su ve sabunla, fırçalayarak mekanik ön temizlik mutlaka yapılmalıdır.
 - Dezenfektanların etki süresi iyi bilinmeli, önerilen temas süresine uyulmalıdır.
 - Solüsyonun üzerine hazırlandığı tarih yazılmalıdır, tarihi geçmiş solüsyon kullanılmamalıdır. Haftada birkez triple kontrol yapılmalı etkinliği azalan solüsyon değiştirilmelidir.
 - Dezenfektan solüsyon azaldıkça üzerine ilave yapılmamalıdır.
 - Solüsyonların ağzı mutlaka kapalı olmalıdır.
 - Aletler dezenfektanın içine tamamen daldırılmalıdır.
 - Solüsyonda gözle görülür kirlenme olduğunda kullanma süresi beklenmeden solüsyon değiştirilmelidir.
 - Uygulayıcı işlemi yaparken eldiven, önlük, maske giymelidir.

İLGİLİ DOKÜMANLAR

Dezenfektan Kayıt Formu

El Yıkama ve El Dezenfektanı Kullanım Talimatı

Genel Hastane Temizlik Talimatı

Kesici Delici Alet Yaralanmaları ve Kan Yolu İle Bulaşan Enfeksiyonlardan Korunma Talimatı

Kimyasal Madde Güvenliği Prosedürü

Kişisel Koruyucu Ekipman Kullanım Talimatı

Taşınır İstek Belgesi

Atık Yönetimi Prosedürü